ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 1. prosince 2022 v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Sváčka a soudců Mgr. Bc. Viktora Macha a JUDr. Luboše Vrby **odvolání obžalovaného** [redacted] narozeného [redacted] v [redacted] bytem [redacted], [redacted] a **odvolání státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni** podané v neprospěch obžalovaného [redacted], proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 20. 9. 2022, č. j. 34 T 7/2022-301,

rozhodl takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. se k odvolání obžalovaného a státního zástupce napadený rozsudek v odsuzující části výroku trestnými činy dle § 171 odst. 1, odst. 3 písm. d), § 175 odst. 1, § 178 odst. 1, odst. 2, § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku **zrušuje**.

Podle § 259 odst. 3 tr. ř. se **znovu rozhoduje** tak, že

obžalovaný

[redacted]**,** narozený [redacted] v [redacted], starobní důchodce, bytem a adresa pro účely doručování [redacted], [redacted],

je vinen, že

I.

dne 13. 11. 2021 kolem 13:00 hodiny bez svolení poškozené [redacted], nar. [redacted] přelezl branku její zahrady v zahrádkářské kolonii [redacted], katastrální území [redacted]

pozemkové číslo [redacted], její výzvu k opuštění pozemku neuposlechl, začal být agresivní, řekl jí, že ji dnes „omrdá“, strkáním ji zatlačil do její chaty, kde ji povalil na gauč, svlékl se a začal z ní strhávat oblečení, čemuž se bránila, nadával jí a fackoval přes obličej, když křičela, tak jí dal na obličej polštář, aby ji utišil, násilím ji vysvlékl donaha, poté jí mezi nohy strčil ruku, prsty jí zasunul do přirození, následně jí roztáhl nohy a lízal ji na přirození, čemuž se bránila tak, že kopala a škrábala, následně na ní nalehnul, zasunul jí svůj penis do vagíny a souložil s ní až došlo k jeho ejakulaci.

II.

Dále, když jej žádala, zda může odejít na toaletu, tak jí nedovolil se obléknout, proto musela jít na toaletu mimo chatu nahá, on stál u dveří toalety a když vyšla ven a odmítala jít zpět do chaty, tak ji strhnul na zem a vylil na ni kbelík studené vody, zvedl ji za ruce a dotáhl dovnitř chaty, kde ji opět hodil na gauč a odmítl ji nechat odejít, kolem rukou jí omotal látkový opasek, později když se oba začali oblékat a poškozená vzala ze stolu svůj mobilní telefon a z chaty utekla, tak ji obžalovaný dohnal, začal ji strkat zpět k zahradě a říkal jí, že když tam nepůjde, tak že to tam zapálí, dostrkal ji až do chaty a přemlouval ji, aby to nikde neříkala, poté společně ze zahrady odešli a poškozená [redacted] vše oznámila na Policii ČR,

přičemž shora popsaným jednáním (ad I., II.) obžalovaný poškozené [redacted] způsobil oděrku a hematomy na tváři, hematomy na rukou a vnitřní straně stehen, oděrky na hrudi a zádech a dále se u poškozené [redacted] v důsledku jednání obžalovaného rozvinula duševní porucha ve formě posttraumatické stresové poruchy, která narušila její běžné fungování v životě pocity strachu, emoční lability, poruchami spánku a vzpomínkami na událost, kdy u této byla daná porucha přítomna minimálně v období od 22. 2. 2022 do 14. 4. 2022,

tedy

ad I. jiného násilím donutil k pohlavnímu styku, čin spáchal souloží a způsobil takovým činem těžkou újmu na zdraví

ad II. jinému bránil užívat osobní svobody a způsobil takovým činem těžkou újmu na zdraví,

ad I. – II. neoprávněně setrval v obydlí jiného a užil při činu násilí

čímž spáchal

ad I. zvlášť závažný zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, alinea 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku,

ad II. zločin omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku

ad I. – II. přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku,

a odsuzuje se

podle § 185 odst. 3 tr. zákoníku, § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému **trestu odnětí svobody v trvání 5 (pěti) roků.**

Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku se obžalovaný pro výkon trestu zařazuje do **věznice s ostrahou.**

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obžalovaný povinen zaplatit poškozené [redacted], narozené [redacted], bytem [redacted], [redacted] náhradu nemajetkové újmy v penězích za způsobené duševní útrapy v částce 120 000 Kč.

Jinak zůstává napadený rozsudek nezměněn.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Plzni (dále též „soud prvního stupně“) byl obžalovaný [redacted], narozený [redacted], uznán vinným jednak zločinem omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku, jednak přečinem vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, jednak přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, a jednak zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, kterého se dle zjištění soudu prvního stupně dopustil tím, že *„dne 13. 11. 2021 kolem 13:00 hodiny bez svolení poškozené [redacted], nar. [redacted] přelezl branku její zahrady v zahrádkářské kolonii [redacted] katastrální území [redacted], pozemkové číslo [redacted], její výzvu k opuštění pozemku neuposlechl, začal být agresivní, řekl jí, že ji dnes „omrdá“, strkáním ji zatlačil do její chaty, kde ji povalil na gauč, svlékl se a začal z ní strhávat oblečení, čemuž se bránila, nadával jí a fackoval přes obličej, když křičela, tak jí dal na obličej polštář, aby ji utišil, násilím ji vysvlékl donaha, poté jí mezi nohy strčil ruku, prsty jí zasunul do přirození, následně jí roztáhl nohy a lízal ji na přirození, čemuž se bránila tak, že kopala a škrábala, následně na ní nalehnul, zasunul jí svůj penis do vagíny a souložil s ní až došlo k jeho ejakulaci, dále když jej žádala, zda může odejít na toaletu, tak jí nedovolil se obléknout, proto musela jít na toaletu mimo chatu nahá, on stál u dveří toalety a když vyšla ven a odmítala jít zpět do chaty, tak ji strhnul na zem a vylil na ni kbelík studené vody, zvedl ji za ruce a dotáhl dovnitř chaty, kde ji opět hodil na gauč a odmítl ji nechat odejít, kolem rukou jí omotal látkový opasek, později když se oba začali oblékat a poškozená vzala ze stolu svůj mobilní telefon a z chaty utekla, tak ji obžalovaný dohnal, začal ji strkat zpět k zahradě a říkal jí, že když tam nepůjde, tak že to tam zapálí, dostrkal ji až do chaty a přemlouval ji, aby to nikde neříkala, poté společně ze zahrady odešli a poškozená [redacted] vše oznámila na Policii ČR, přičemž shora popsaným jednáním obžalovaný poškozené [redacted] způsobil oděrku a hematomy na tváři, hematomy na rukou a vnitřní straně stehen, oděrky na hrudi a zádech, a dále se u poškozené [redacted] v důsledku jednání obžalovaného rozvinula duševní porucha ve formě posttraumatické stresové poruchy, která narušila její běžné fungování v životě pocity strachu, emoční lability, poruchami spánku a vzpomínkami na událost, kdy u této byla daná porucha přítomna minimálně v období od 22. 2. 2022 do 14. 4. 2022.“*

2. Za tuto trestnou činnost uložil soud prvního stupně obžalovanému [redacted] podle § 185 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku a § 58 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání tří roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. řádu byla obžalovanému uložena povinnost, aby zaplatil poškozené [redacted], narozené [redacted], bytem [redacted], [redacted], náhradu nemajetkové újmy v penězích v částce 120 000 Kč.

3. Na druhou stranu byl obžalovaný [redacted] ve zprošťující části napadeného rozhodnutí soudu prvního stupně zproštěn podle § 226 písm. b) tr. řádu obžaloby státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni, která mu kladla za vinu jednání právně kvalifikované

jako přečin nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. b), písm. c), písm. d) tr. zákoníku. Obžalobou popsaného jednání se měl obžalovaný dopustit tím, že *„poté, co počátkem září 2021* [redacted] *nar.* [redacted] *ukončila vztah s obviněným, tak nejméně do 13. 11. 2021 ji začal pronásledovat, sledoval ji i několikrát v týdnu když chodila do práce na 23. hodinu a čekal na ni před domem* [redacted] *v* [redacted]*, vnucoval se, že ji doprovodí, rovněž na ni čekal po 7:30 hodině před její prací* [redacted] *u* [redacted]*,* [redacted] *v* [redacted] *a vnucoval se, že ji opět doprovodí, nebo jí šel naproti, dále opakovaně, když šla ze svého bydliště na svoji zahradu a viděl ji ze svého balkonu, tak za ní vyrazil, došel ji opět s tím, že ji kousek doprovodí a to vše přes to, že mu opakovaně sdělila, že si nepřeje, aby ji doprovázel, čehož nedbal, proti její vůli ji doprovázel, stále říkal, že ji miluje, že bez ní nemůže být a že ji nikomu nenechá, že ji radši zabije, což u ní vzbudilo strach o sebe, také jí v uvedeném období poslal z telefonního čísla* [redacted] *na její telefonní číslo* [redacted] *nejméně 299 SMS zpráv s texty nejméně „lásko moc tě miluji, prosím přijď, lásko jsi moje nejkrásnější holka, moc mě chybíš, zamávám ti miláčku, moc tě miluji, láskou koukni z kuchyně, měla by jsi přijít a dát vše na pravou míru, sbohem bez tebe, ahoj lásko, všechno jsem ti prominul, prosím stav se, lásko nechceš jít na procházku, chybíš mě,* [redacted] *odpusť, já tě moc miluji, tento týden počkám,* [redacted] *prosím tě stav se“, také dne 7. 11. 2021 v dopoledních hodinách přišel k jejímu bytu č.* [redacted] *v ulici* [redacted] *v* [redacted]*, bouchal na dveře, že si chce promluvit a jelikož se s ním nechtěla rozejít ve zlém, tak jej pustila do bytu, avšak poté co ji začal obtěžovat a osahávat, chtěl sex, tak ho z bytu vyhodila, ovšem on se vrátil, opět bouchal na dveře, sdělila mu, že s ním mluvit nechce, on prosil a přísahal, že ji nebude obtěžovat ani osahávat, at' mu otevře, že si dá jen kávu, proto mu nakonec otevřela, ale on ji pořád otravoval, tak jej opět vyhodila a protože ji stále pronásledoval doprovázením a měla z něj strach a nechtěla se s ním setkat, tak od 8. 11. 2021 začala do zaměstnání a ze zaměstnání chodit v jiný čas, do zaměstnání začala chodit o 15 minut dřív a ze zaměstnání začala chodit v jiný čas než obvykle a to nepravidelně dle situace.“*

4. Proti citovanému rozhodnutí si v zákonné lhůtě podali odvolání státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni a obžalovaný [redacted].

5. Odvolání státního zástupce směřuje v neprospěch obžalov[redacted], a to výlučně do výroku o trestu. Státní zástupce považuje trest ve smyslu § 258 odst. 1 tr. řádu za nepřiměřený v tom smyslu, že je mírný. Nalézací soud odůvodnil aplikaci § 58 odst. 1 tr. zákoníku, tedy mimořádné snížení trestu odnětí svobody, věkem obžalovaného, kdy státní zástupce považuje aplikaci tohoto ustanovení u obžalovaného za nepřijatelnou. Vycházejíc z judikatury Nejvyššího soudu, zejména z rozhodnutí sp. zn. 5 Tdo 1356/2018, ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku je prostředkem soudcovské individualizace trestu a projevem depenalizace v trestním zákoníku. Jeho použití je třeba zvažovat přísně individuálně ve vztahu ke konkrétnímu činu a pachateli. Postup podle citovaného ustanovení je namístě především tehdy, jestli určitá okolnost, která může být i znakem příslušné skutkové podstaty trestného činu, natolik vybočuje při porovnání s ostatními případy, že již sama o sobě nebo ve spojitosti s jinými okolnostmi odůvodňuje shovívavější přístup k potrestání pachatele, anebo pokud teprve souhrn více okolností daného případu vede k úvaze, že použití zákonné trestní sankce by bylo nepřiměřeně přísné a postačí i mírnější postih pachatele k jeho nápravě. Dalším kritériem může být, jestliže některý ze znaků skutkové podstaty trestného činu, bez ohledu na to, zda je o znak základní nebo kvalifikované skutkové podstaty, byl naplněn neobvykle nízkou intenzitou a tato skutečnost výrazně ovlivnila společenskou škodlivost daného případu a snížila ji pod obvyklou pod obvyklou mez natolik, že je namístě mírnější trestní postih, než jaký zákon obecně předpokládá. Podle názoru státního zástupce tato kritéria u obžalovaného splněna nebyla, a lze konstatovat s odkazem na výrok

o vině napadeného rozhodnutí, že okolnosti tam popsané nijak nevybočují při porovnání s ostatními případy takovým způsobem, aby byl volen shovívavější přístup k obžalovanému. Obžalovaný i dle nalézacího soudu neprokázal ani během hlavních líčení sebereflexi a kritický náhled na své chování. Rovněž není přítomen souhrn více okolností vedoucích k úvaze, že použití zákonné trestní sazby by bylo nepřiměřeně přísné, přičemž ani samotný věk obžalovaného není důvodem pro shovívavější přístup. Nelze hovořit ani o tom, že by některý ze znaků skutkových podstat trestných činů byl spáchán nízkou intenzitou, ba naopak. S odkazem na zjištěný skutkový stav je státní zástupce toho názoru, že obžalovanému [redacted] by měl být ukládán trest odnětí svobody v rámci zákonné trestní sazby stanovené u zločinu znásilnění podle ustanovení § 185 odst. 3 tr. zákoníku, která činí pět až dvanáct let. S ohledem na osobní poměry a s přihlédnutím k výsledkům dokazování, považuje státní zástupce za přiměřený úhrnný trest odnětí svobody ve výměře pěti roků se zařazením do věznice s ostrahou.

6. Na základě těchto skutečností státní zástupce navrhuje, aby Vrchní soud v Praze z důvodu uvedeného v § 258 odst. 1 písm. e) tr. řádu k odvolání státního zástupce zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu a rozhodl tak, že se obžalovanému podle § 185 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku ukládá úhrnný trest odnětí svobody v trvání pěti roků, pro jehož výkon se obžalovaný podle § 56 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku zařazuje do věznice s ostrahou. Ostatní výroky zůstanou nezměněny.

7. Obžalovaný [redacted] podal odvolání prostřednictvím své obhájkyně do odsuzující části výroku, a to jak do použité právní kvalifikace, tak zejména do výroku o trestu.

8. V odůvodnění odvolání obžalovaný uvádí, že od začátku zcela popírá trestnou činnost, pro kterou byl odsouzen rozsudkem soudu prvního stupně. K pochopení situace je nutno vycházet ze skutečnosti, že mezi ním a poškozenou se jednalo o dlouhodobý a značně intenzivní partnerský vztah. Sama poškozená potvrdila, že šlo o vztah výrazně živočišný, intenzitou a způsobem provádění značně přesahující běžné sexuální styky, nadto ve věku, v jakém je obžalovaný i poškozená. Na straně obžalovaného došlo k mimořádně silné jak citové, tak erotické závislosti na poškozené, kdy ji považoval za svou životní lásku a nabyl z chování poškozené přesvědčení, že poškozená souhlasí s tím, aby do budoucna uzavřeli sňatek. Zejména v posledních měsících před inkriminovanou dobou mezi nimi docházelo k nedorozuměním, kdy se ze strany poškozené zcela zřejmě jednalo o snahu ukončit vztah s obžalovaným. Krátce po ukončení vztahu spolu měli dvakrát zcela dobrovolný intimní styk, z čehož obžalovaný dospěl k přesvědčení, že ze strany poškozené se nejedná o vážně míněný verbální projev prohlášení o ukončení vztahu. To obžalovaný považuje za velmi podstatné pro posouzení skutku. Ze strany obžalovaného šlo o znovuzískání poškozené za účelem pokračování v dlouhodobém vztahu. Intimní styk z inkriminovaného dne 13. 11. 2021 se uskutečnil po zcela dobrovolném sexuálním styku ze dne 16. 10. 2021, přičemž v mezidobí nedošlo ve vztahu mezi účastníky k žádné výjimečné situaci.

9. Obžalovaný ve svém odvolání dále upozorňuje na znalecký posudek z oboru psychiatrie, vypracovaný znalkyní [redacted], znalecký posudek z oboru psychiatrie, vypracovaný znalkyní [redacted] a znalecký posudek z oboru psychologie, vypracovaný znalcem [redacted]. Zejména závěry posudku vypracovaného

znalkyní [redacted] jsou značně diskutabilní, kdy posttraumatická stresová porucha není důkazně prokázána a odvíjí se pouze od subjektivních tvrzení poškozené, které znalkyně nekriticky přijala. Dále obžalovaný rozporuje znaky posttraumatické poruchy zjištěné u poškozené, kdy tyto nelze opřít o objektivně zjištěná fakta, ale jde pouze o ničím nepodložená tvrzení poškozené. Reakce poškozené na jeho osobu při výslechu prostřednictvím videokonference byla přehnaná a nepřirozená, a rovněž nejsou pravdivá tvrzení o tendencích obžalovaného kontaktovat poškozenou po propuštění z psychiatrické léčebny, kdy si sám obstaral bydlení v jiném městě.

10. Obžalovaný k otázce druhu a výše trestu uvedl následující. Původně bylo trestní stíhání proti obžalovanému vedeno pro skutek, který byl kvalifikován jako trestný čin znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, kdy byl ohrožen trestní sazbou 2 až 10 let. Jediným důvodem ke změně právní kvalifikace na zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku bylo konstatovaní způsobení těžké újmy na zdraví znaleckým posudkem z oboru psychiatrie. Nalézací soud posoudil těžkou újmu na zdraví dle ustanovení § 122 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku jako delší dobu trvající poruchu zdraví za období od 22. 2. 2022 do 14. 4. 2022, tedy za období trvající 51 dní. Dle všeobecně uznávané soudní praxe se však považuje za delší dobu trvající poruchu zdraví doba přesahující 6 týdnů, tedy 42 dnů, kdy v dané věci byla tedy tato lhůta překročena o 9 dnů, což je doba, kterou lze označit za hraniční.

11. Nalézací soud ve svém rozhodnutí aplikoval ustanovení o mimořádném snížení trestu a dle § 58 odst. 1 tr. zákoníku snížil trest odnětí svobody z dolní hranice 5 let na trest odnětí svobody ve výměře 3 roky, nicméně aniž by se o tom blíže ve svém rozhodnutí zmínil, neuložil trest tak, jak jej navrhovala obhajoba, a to trest odnětí svobody podmíněně odložený se stanovením přiměřené zkušební doby. V dané věci je dle obžalovaného nutno vycházet ze zásady subsidiarity trestní represe dle § 38 odst. 2 tr. zákoníku s tím, že z hlediska účelu trestu k jeho dosažení má být použito trestní represe jen v míře nezbytně nutné. Je zapotřební vzít v úvahu jednak prevenci individuální, ale i prevenci generální, přičemž v tomto případě je velmi významná prevence individuální. Obžalovaný není nebezpečný, z ničeho nevyplývá, že by vykazoval rysy agresivity, s ohledem na jeho věk a vztah mezi ním a poškozenou, je nutno si položit otázku, jaký smysl a účel by mělo uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, byť mimořádně zkráceného dle ustanovení § 58 tr. zákoníku tak, jak jej učinil nalézací soud.

12. S ohledem na tvrzené skutečnosti závěrem obžalovaný [redacted] žádá, aby Vrchní soud v Praze jako soud odvolací tímto odvoláním napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni zrušil a znovu rozhodl tak, že se obžalovanému ukládá trest odnětí svobody za použití § 58 tr. zákoníku ve výši maximálně 3 let s podmíněným odkladem na maximální zkušební dobu 5 let.

13. Na základě výzvy Vrchního soudu v Praze ohledně specifikace podaného odvolání, obžalovaný zaslal prostřednictvím své obhájkyně upřesnění odvolání proti napadenému rozhodnutí nalézacího soudu, kde uvedl, že žádá, aby Vrchní soud v Praze jako soud odvolací zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni v odsuzující části výroku jak o vině, tak o trestu a znovu rozhodl tak, že se obžalovaný uznává vinným pouze z přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, a obžalovanému byl uložen přiměřený trest odnětí svobody podmíněně odložený na kratší zkušební dobu. Pro případ, že by byl obžalovaný

uznán na vinu v další právní kvalifikaci, byť z části výroku o vině dle napadeného rozhodnutí, aby Vrchní soud v Praze jako soud odvolací uložil obžalovanému trest odnětí svobody za použití § 58 tr. zákoníku ve výši maximálně 3 let s podmíněným odkladem na maximální zkušební dobu 5 let.

14. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací podle § 254 odst. 1 tr. řádu přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání a správnost postupu řízení, které mu předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, a dospěl k následujícím zjištěním a závěrům.

15. Vrchní soud v Praze úvodem konstatuje, že trestní řízení bylo vedeno plně v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu, včetně procesních ustanovení zabezpečujících ochranu zákonných práv obžalovaného, právo na řádnou obhajobu nevyjímaje. Již v přípravném řízení byla také plně zákonnou formou shromážděna převážná většina reálně dostupných, pro věc podstatných důkazů a byl tak získán podklad pro pozdější meritorní rozhodnutí. Soud prvního stupně všechny tyto důkazy v hlavním líčení provedl způsobem odpovídajícím ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu a podle názoru odvolacího soudu postupoval důsledně tak, aby správně zjistil skutkový stav věci a z takto zjištěného skutkového stavu pak také při svém rozhodování vycházel.

16. Soud prvního stupně nepochybil ani při hodnocení provedených důkazů. Hodnotil všechny relevantní důkazy, včetně důkazů zdánlivě méně závažných, a to na podkladě svého vnitřního přesvědčení a plně v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. řádu, jak jednotlivě, tak i v jejich souhrnu a ve všech vzájemných souvislostech. O dílčím pochybení z hlediska právní kvalifikace bude pojednáno níže.

17. Pokud jde o **skutková zjištění**, odkazuje odvolací soud na výstižné odůvodnění soudem prvního stupně a dodává. Při zjištění skutkového stavu krajský soud správně vycházel z výpovědi poškozené. Tato byla učiněna v přípravném řízení i u hlavního líčení a neobsahuje v sobě žádné vnitřní rozpory. Tuto výpověď je třeba považovat za konstantní a neměnnou. Poškozená logicky a věrohodně popsala, jakým způsobem reagovala na nabídku obžalovaného, co má udělat proto, aby jednání neoznamovala na policii. Vyhlášením částky 100 000 Kč rozhodně nehodlala obžalovaného vydírat, byla to pouze reakce, kterou chtěla dát obžalovanému najevo, že není ochotná své rozhodnutí zvrátit. Výpověď poškozené je potvrzována znaleckým posudkem z odvětví psychologie. Znalec psycholog uvedl, že poškozenou lze považovat za věrohodnou a v průběhu vyšetření nebyly zjištěny okolnosti, které by výpověď poškozené zpochybňovaly. Poškozená měla k obžalovanému z počátku pozitivní citový vztah, tento byl postupně narušován chováním obžalovaného. Nyní má z obžalovaného strach. Znalkyně z odvětví psychiatrie popsala posttraumatickou stresovou poruchu poškozené, která byla přítomna v době vyšetření dne 22. 2. 2022 a následně i v době dalšího vyšetření dne 14. 4. 2022. Krajský soud omezil tedy dobu trvání této poruchy na uvedenou minimální dobu. Z výpovědi znalce i z chování poškozené u hlavního líčení pak vyplývá, že tato porucha ve skutečnosti trvala (trvá) mnohem déle.

18. K dispozici je i fotodokumentace z prohlídky těla poškozené i obžalovaného. I samotný fakt, že obžalovaný v době útoku na poškozenou vymazal několik desítek sms zpráv z jejího mobilního telefonu, nesvědčí pro verzi obžalovaného o normálním a pokračujícím vztahu mezi nimi. O tendencích obžalovaného k podobnému zkratkovitému jednání svědčí i obsah přestupkového

spisu Městského úřadu [redacted]. Oproti shora popsaným důkazům pak stojí osamocená výpověď obžalovaného, který buď jednání popírá, nebo je bagatelizuje.

19. Lze tedy uzavřít, že usvědčující důkazní prostředky tvoří ucelený řetězec důkazů, na jejichž základě byl prokázán skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

20. K jednotlivým **námitkám obžalovaného** pak odvolací soud uvádí následující. Obžalovaného nezbavuje odpovědnosti skutečnost, že několikrát před tím došlo mezi nimi k rozchodu. Pokud se v září 2021 dověděl definitivní odmítavé stanovisko poškozené, ani skutečnost, že 16. 10. 2021 mezi nimi ještě došlo k dobrovolnému pohlavnímu styku, neopravňuje obžalovaného k jednání, které je popsáno ve skutkovém zjištění. Neobstojí ani zpochybňování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie. Znalkyně popsala, jakým způsobem došla k jednoznačným závěrům o posttraumatické stresové poruše, k jednotlivým projevům této poruchy, a to i z hlediska doby jejího trvání. Součástí podkladů pro závěry znalce bylo i vlastní vyšetření poškozené. Reakce poškozené na obžalovaného u hlavního líčení působila na soud prvního stupně jako autentická a bezprostřední. Další námitky obžalovaného pak směřovaly do výroku o právní kvalifikaci a do výroku o trestu. O tom bude pojednáno níže.

21. Z hlediska **právní kvalifikace** se odvolací soud neztotožnil s názorem soudu prvního stupně. V daném případě je nepochybné, že jednočinný souběh trestných činů znásilnění dle § 185 tr. zákoníku, vydírání dle § 175 tr. zákoníku a omezování osobní svobody dle § 171 tr. zákoníku je vyloučen. Prvek násilí je již obsažen v trestné činu znásilnění dle § 185 tr. zákoníku a toto zákonné ustanovení je ke zbývajícím v poměru speciality.

22. Aniž by odvolací soud měnil nebo doplňoval skutková zjištění, oddělil toliko formálně od sebe dvě části jednání obžalovaného. První část skončila dokonáním trestného činu znásilnění (I.). Druhá část jednání pak pokračovala žádostí poškozené, zda může odejít na toaletu (II.).

23. Jednáním pod bodem I. naplnil obžalovaný po všech stránkách skutkovou podstatu zvlášť závažného zločinu znásilnění dle § 185 odst. 1, alinea 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku. Pohlavním stykem je jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby, ať stejného či odlišného pohlaví. Jde o široký pojem, který zahrnuje jednání vyvolaná pohlavním pudem, jejichž podstatou je fyzický kontakt s druhou osobou, tj. dotyk, který směřuje k ukojení sexuálního nutkání. Pohlavní styk při tomto základním vymezení zahrnuje širokou škálu činností jako např. soulož (coitus) a jiné pohlavní styky provedené způsobem srovnatelným se souloží. Za násilí *se* ve smyslu § 185 odst. 1 alinea 1 podle soudní praxe považuje použití fyzické síly ze strany pachatele za účelem překonání nebo zamezení vážně míněného odporu znásilňované osoby a dosažení pohlavního styku proti její vůli. Donucením jiného k pohlavnímu styku se rozumí překonání jeho vážně míněného odporu nebo jeho podlehnutí při seznání beznadějnosti kladení odporu, s ohledem na to, že mu pachatel za použití násilí nebo pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy nedal žádnou možnost odpor projevit. Za soulož (coitus) je třeba pokládat spojení pohlavních orgánů muže a ženy. *Blíže viz Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012, 1834 a násl. s.*

24. Těžká újma na zdraví je charakterizována ustanovením § 122 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku. Podstatné je, že doba, po kterou byla poškozená omezena v běžném způsobu života, překročila judikaturou stanovenou hranici šesti týdnů. Subjektivní stránka základní skutkové podstaty je

dána ve formě úmyslu přímého dle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Obžalovaný si byl vědom vážně míněného odporu poškozené. Z hlediska kvalifikované skutkové podstaty § 185 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku postačí zavinění z nedbalosti - § 16, § 17 tr. zákoníku.

25. Pod bodem II. naplnil obžalovaný skutkovou podstatu zločinu omezování osobní svobody dle 171 odst. 1, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku. Bránění v užívání osobní svobody je zásah do osobní svobody, jímž se znemožňuje nebo omezuje volný pohyb člověka a zároveň se mu zabraňuje o svém pohybu svobodně rozhodovat. Bránění v užívání osobní svobody musí být nesnadno překonatelné *(srov. č 1/1980 Sb. rozh. tr.)*. Není rozhodná délka doby, pro niž se svoboda omezuje. Může jít o omezování na krátkou dobu. Délka doby, po niž je svoboda omezována, má však význam při zvažování povahy a závažnosti trestného činu podle § 39 odst. 1, 2 tr. zákoníku. Jako omezování osobní svobody lze však postihovat jen zásahy, které jsou pouze dočasného rázu a nemají dlouhodobé trvání. Může jít o uzavření v místnosti nebo v budově, znemožnění pohybu svázáním, připoutáním k pevnému předmětu, svíráním v náruči, držením paží nebo jiným uchopením. *Blíže viz Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012, 1711 a násl. s.*

26. Subjektivní stránka k základní skutkové podstatě byla prokázána ve formě úmyslu přímého. Pokud jde o kvalifikovanou skutkovou podstatu dle § 171 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku, zde platí stejné závěry jako u zvlášť závažného zločinu znásilnění (ad 24. shora). V daném případě z hlediska obou kvalifikovaných skutkových podstat vycházel soud především ze shora citovaného znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a z výpovědi poškozené. Těmito důkazy bylo prokázáno, že spouštěcím mechanismem posttraumatické stresové poruchy byla obě jednání obžalovaného, která na sebe bezprostředně navazovala.

27. Jednání pod bodem I. a II. bylo dále posouzeno jako přečin porušování domovní svobody dle § 178 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku. Obžalovaný neoprávněně setrval v obydlí jiného a užil při činu násilí. Násilí je popsáno u jednotlivých trestných činů znásilnění dle § 185 tr. zákoníku a omezování osobní svobody dle § 171 tr. zákoníku.

28. Z důvodů uvedených v bodech 21. a 22. nepoužil odvolací soud právní kvalifikaci dle § 175 odst. 1 tr. zákoníku – přečin vydírání. Z důvodu poměru speciality je souběh trestných činů znásilnění dle § 185 tr. zákoníku a vydírání dle § 175 tr. zákoníku vyloučen. Jednání pod bodem II. typově odpovídá trestnému činu omezování osobní svobody dle § 171 tr. zákoníku. Obžalovaný omezoval osobní svobodu poškozené tím, že ji odmítal pustit na toaletu, pak ji vtáhl do chaty a odmítal ji nechat odejít. Nakonec jí bránil z odchodu z chaty s tím, že ji přemlouval, aby to nikde neříkala. Z uvedeného důvody tedy jednání obžalovaného naplňuje znaky trestného činu omezování osobní svobody dle § 171 tr. zákoníku a nikoli vydírání dle § 175 tr. zákoníku. Ohledně souběhu těchto trestných činů pak platí obdobné závěry jako v bodě 21. shora.

29. Při posouzení **výroku o trestu** dospěl odvolací soud k následujícím závěrům. Obžalovanému byl ukládán úhrnný trest odnětí svobody v rámci trestní sazby § 185 odst. 3 tr. zákoníku, která činí pět až dvanáct let. Trestní zákoník sice neváže postup podle § 58 odst. 1 na „výjimečné“ okolnosti případu ani na „mimořádné“ poměry pachatele, ale již z názvu tohoto ustanovení je zřejmé, že půjde o *mimořádné snížení* trestu odnětí svobody, a nikoli o pravidelný postup soudu. Proto jej nemohou odůvodnit jen běžně se vyskytující skutečnosti ani přesvědčení soudu, že trest odnětí svobody uložený v mezích zákonné trestní sazby by byl pro pachatele příliš přísný *(srov.*

přiměřeně č. 24/1966-III. Sb. rozh. tr.). Z § 58 odst. 1 tr. zákoníku lze dovodit tři podmínky nezbytné k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby:

a) jsou zde určité okolnosti případu nebo poměry pachatele, které způsobují, že
b) použití normální (nesnížené) sazby trestu odnětí svobody – s ohledem na její dolní hranici – by bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné, a že
c) lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem odnětí svobody kratšího trvání.

Všechny tři podmínky jsou stanoveny kumulativně a musí být splněny zároveň. Závěr o nepřiměřené přísnosti trestu uloženého v rámci normální (nesnížené) sazby trestu odnětí svobody se musí opírat o zhodnocení okolností případu a poměrů pachatele, nestačí jen názor soudu o přílišné přísnosti trestní sazby a její dolní hranice.

Mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 lze opřít o okolnosti případu nebo o poměry pachatele anebo o obě tato hlediska zároveň, vždy ovšem bude stačit alespoň jedno z nich. Okolnostmi případu se z hlediska postupu podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku rozumí všechny skutečnosti, které mají vliv na posuzování povahy a závažnosti spáchaného trestného činu a možností nápravy pachatele (§ 39 odst. 1, 2 tr. zákoníku). Mimořádné snížení trestu odnětí svobody lze odůvodnit i okolnostmi, které jsou znakem příslušné skutkové podstaty spáchaného trestného činu, pokud jejich význam nebo intenzita naplnění výrazněji vybočují z obvyklých případů takových trestných činů a odůvodňují shovívavější postup při trestání. Nelze je však dovozovat pouze z mírnější alternativy, kterou byla naplněna určitá skutková podstata. Okolnostmi případu ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku mohou být i takové skutečnosti, které nejsou nutnou součástí příslušné skutkové podstaty, pokud se v dané kvalitě a kvantitě pravidelně nevyskytují. Hodnocení povahy a závažnosti trestného činu a možností nápravy pachatele vzájemně úzce souvisí, protože některé okolnosti (např. recidiva pachatele) ovlivňující možnost nápravy pachatele mnohdy vyplývají z okolností rozhodných i pro stanovení povahy a závažnosti spáchaného trestného činu a hodnotí se v rámci osoby pachatele. Proto postup podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku nelze odůvodnit poukazem jen na malou závažnost spáchaného trestného činu anebo jen na dobré možnosti nápravy pachatele, neboť nestačí izolované posuzování každého z těchto hledisek. Pokud jde o poměry pachatele, jejich význam pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody se zhodnotí podobně jako význam okolností případu. Jestliže poměry pachatele ovlivnily spáchání trestného činu, přihlédne se k nim již v rámci okolností případu, jinak musí být poměry pachatele z hlediska § 58 odst. 1 tr. zákoníku takového rázu, že trest odnětí svobody uložený v rámci normální (nesnížené) zákonné trestní sazby, byť i na její dolní hranici, by se u tohoto pachatele důvodně pociťoval jako podstatně citelnější než u jiných pachatelů a byl by příliš přísný. V tomto směru se zde uplatní všechny osobní, rodinné, majetkové a jiné poměry pachatele, které jsou podle § 39 odst. 1 tr. zákoníku jedním z obecných hledisek pro stanovení druhu trestu a jeho výměry Za okolnosti případu nebo poměry pachatele odůvodňující mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku lze považovat existenci více významných polehčujících okolností při nedostatku přitěžujících okolností. Okolnosti případu nebo poměry pachatele mohou odůvodnit postup podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku jenom za předpokladu, že by použití nesnížené trestní sazby trestu odnětí svobody bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání. Při posuzování tohoto hlediska je třeba vycházet

z odůvodněného předpokladu, jak bude působit trest odnětí svobody v určité výši na konkrétního pachatele jako na objekt trestu s tím, že k nápravě pachatele (ale zároveň k ochraně společnosti) musí postačovat i trest odnětí svobody kratšího trvání, než jaká je dolní hranice příslušné trestní sazby. Dále je nutno zohlednit i všechna kritéria ovlivňující druh trestu a jeho výměru, včetně okolností polehčujících a přitěžujících. *Blíže viz Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012, 787 a násl. s.*

30. Dle názoru odvolacího soudu podmínky pro aplikaci § 58 tr. zákoníku v daném případě nejsou dány. Obžalovaný se dopustil celkem tří trestných činů. Ve prospěch obžalovaného lze považovat polehčující okolnost dle § 41 písm. p) tr. zákoníku s tím, že vedl před spácháním trestného činu řádný život. Tuto polehčující okolnost však nelze přeceňovat, neboť obžalovaný měl v minulosti sklony k páchání násilí v bydlišti poškozené. Oproti tomu obžalovanému přitěžuje okolnost, že spáchal více trestných činů dle § 42 písm. n) tr. zákoníku. Nebyly tedy shledány potřebné okolnosti v poměrech obžalovaného ani v okolnostech případu, které by odůvodnili potřebu uložení trestu pod spodní hranici zákonné trestní sazby s tím, že v základní sazbě by se trest jevil jako nepřiměřeně přísný. Není splněna ani alternativní možnost spočívající v souhrnu více polehčujících okolností. Z uvedeného důvodu bylo tedy třeba uložit obžalovanému trest odnětí svobody jako trest úhrnný v rámci trestní sazby pět až dvanáct roků odnětí svobody.

31. Odvolací soud při ukládání trestu ve smyslu § 37 až 39 tr. zákoníku přihlédl k hodnocení osoby obžalovaného a ke všem okolnostem případu. Zhodnotil znovu okolnosti popsané v bodě 29 shora. Přihlédl k věku obžalovaného. Obžalovaný sice neprojevil žádnou iniciativu, vedoucí ke snaze uhradit poškozené nemajetkovou újmu, ale alespoň učinil taková opatření, aby se s poškozenou nestýkal. Uvedené okolnosti pak svědčí pro možnost uložit obžalovanému trest odnětí svobody na samé spodní hranici zákonné trestní sazby § 185 odst. 3 tr. zákoníku v trvání pěti roků.

32. Po splnění podmínek § 58 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl obžalovaný pro výkon trestu odnětí svobody zařazen do věznice s ostrahou.

33. Soud prvního stupně uložil obžalovanému povinnost zaplatit poškozené **náhradu nemajetkové újmy v penězích** ve výši 120 000 Kč. Odvolací soud považuje tento výrok za správný a odkazuje na výstižné odůvodnění soudem prvního stupně v bodě 10. napadeného rozsudku. Jakkoli to z návrhu poškozené a odůvodnění soudem prvního stupně obsahově vyplývá, soud prvního stupně nespecifikoval charakter nemajetkové újmy. Proto odvolací soud v této části výrok doplnil s tím, že se jedná o duševní útrapy.

34. Ze vztahu mezi jednotlivými ustanoveními občanského zákoníku pak plyne, že zatímco obecné ustanovení § 2956 obč. zákoníku dopadá na duševní útrapy, které nejsou spojeny se zásahem do života a zdraví, ustanovení § 2958 a § 2959 obč. zákoníku se týká právě takových případů. Současná teorie občanského práva pojmově vymezuje duševní útrapy jako vnitřní mučivé pocity, které mohou, ale nemusejí mít přímou vazbu na tělesná zranění (prožívaná trýzeň, strach a utrpení, negativně vnímaný stres, smutek a zármutek, úlek, znepokojení, pocit ponížení apod.). Pokud tedy duševní útrapy mají svůj původ v poškození zdraví (v prostém či ve zvlášť závažném) nebo ve ztrátě života, odčiní se v rámci nároku na náhradu další nemajetkové újmy podle § 2958 obč. zákoníku, resp. podle § 2959 obč. zákoníku, a to podle toho, zda se jedná o primární

nebo sekundární oběť[*srov. přiměřeně Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014 s. 1701*].

35. Ze všech výše uvedených důvodů proto odvolací soud rozhodl tak, že v odsuzující části dle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. rozsudek zrušil a dle § 259 odst. 3 tr. ř. sám rozhodl, jak je ve výroku uvedeno.

36. Jinak ve zprošťujícím výroku, proti němuž odvolání podáno nebylo, zůstal napadený rozsudek nezměněn.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není další řádný opravný prostředek přípustný.
Lze proti němu podat dovolání. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni a to do dvou měsíců od doručení opisu písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud České republiky.
Dovolání může podat nejvyšší státní zástupce pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obžalovaného, obžalovaný pak pro nesprávnost výroku, který se ho bezprostředně dotýká.
Obžalovaný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Podání, které by nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, by nebylo považováno za dovolání, byť by tak bylo označeno.
Důvody, pro které lze dovolání podat, jsou uvedeny v § 265b tr. řádu, nutný obsah dovolání je uveden v § 265f tr. řádu.

Praha 1. prosince 2022

JUDr. Jan Sváček v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje: Jitka Straková

